

חולין דף ק"ו

הסעם לשפיעה מועסת מהכד לפני ששותים ממנו
אמר אביי, מתחילה הייתי אומר הסיבה שמי ששותה בכד שופך תחלה מן המים לארץ, משום קסמין וקשין שעל פני המים. אמר לי מר, משום דאיכא מים הרעים, ששתה מהן שד וזו תקנתן. ההוא בר שידא שהיה בבית רב פפא ומשמשו. הלך להביא מיא מנהרא, התעכב. שאלוהו מדוע התעכב? אמר להם, עד שעברו מים הרעים ששתו המזיקין מהם. תוך כדי כך ראה ששופכים מים מפה הכד. אמר, א הייתי יודע שאתם מקפידים על כך לא הייתי מתעכב.

חשיבותם של מים ראשונים
כשבא רב דימי אמר, מים הראשונים האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחוטה לישראל, ומבשל ומאכילם; וכשהעובד כוכבים בא בחנותו – מאכילו נבלות; ובא יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו, וכסבור זה שעובד כוכבים הוא – והאכילו בשר חזיר. אחרונים, הוציאו את האשה מבעלה. כשבא רבין אמר, ראשונים האכילו בשר נבלה, אחרונים הרגו את הנפש. אמר רב נחמן בר יצחק, הסימן שלא תטעה מי מהם אמר הוציאו, ומי מהם אמר הרגו 'אתא רב דימי אפקה, אתא רבין קטלה'. רבי אבא שנה אחד מהם ואחד לחומרא.

איתמר, נחלקו האם מותר ליטול ידיו מ'חמי האור': חזקיה אמר אין נוטלים מהן לידים למים הראשונים, ורבי יוחנן אמר נוטלין מהם לידים. אמר רבי יוחנן, שאלתי את רבן גמליאל בנו של רבי, ואוכל טהרות, ואמר לי, כל גדולי גליל עושין כן. חמי טבריא: חזקיה אמר, אין נוטלין מהם לידים, אבל מטבילין בהם הידים כשיש ארבעים סאה, ורבי יוחנן אמר, אם נטמא ראויות הן לטבילת כל גופו, אבל לא פניו ידיו ורגליו (אם טבל בהם פניו ידיו ורגליו אין טבילה עולה לידים ולאכילה. שואלת הגמרא, אם כל גופו טובל בהם פניו ידיו ורגליו לא כל שכן? אמר רב פפא, אם בא להטביל ידיו בהן, הכל מודים שמותר שיש על כך שם של טבילה. לשפוך על ידיו כדין הנטילה, הכל מודים שאסור, שתקנו

רק טבילה ולא נקיות ידיים. ונחלקו כשהמים פנו למקום צדדי שלא משמש לטבילה. אחד סובר שגזרו אגב כלי ואחד אחר שלא גזרו.

האם גוזרים כלי אגב מקוה

וזה כמחלוקת התנאים ששנינו, מים שנפסלו משתיית בהמה, כגון סרוחין או חמי טבריא,

בכלים פסולים, בקרקע כשרין להטביל ידיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר, אף בקרקע טובל בהן כל גופו, אבל לא פניו ידיו ורגליו אפילו דרך טבילה. ולכאורה גם כאן ניתן לשאול, אם כל גופו מועיל מדוע לא ידיו? אלא שהפסיקם למקום צדדי, ונחלקו אם גוזרים בת בירתא אגב כלי, או לא.

אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן, נטילת ידים לחולין הוצרכה משום סרך תרומה. שהידים שניות, ופוסלות את התרומה. אבל חולין לא מועיל בהם שני ומפני סרך תרומה, שירגילו אוכלי תרומה ליטול ידיהם הנהיגה בחולין. ועוד, משום מצוה. מהי ה'מצוה'? אמר אביי, מצוה לשמוע דברי חכמים שתקנוה. רבא אמר, מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך שנאמר: "וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים", אמר רבי אלעזר בן ערך: מכאן סמכו חכמים לנטילת ידים מן התורה.

אמר רבא לרב נחמן, נשמע ממה שכתוב 'וידיו לא שטף במים'? הא שטף במים את ידיו טהור מנגיעתו בזב הרי צריך טבילה? אלא שכך נאמר, הנוגע בזב ומי שאינו שוטף את ידיו, שניהם טמאין.

אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא, לא אמרו נטילת ידים לפירות

אלא משום נקיות. סברו,

שאינן בזה חובה, אלא מצוה. אמר להם רבא, לא חובה ולא מצוה, אלא רשות. ונחלקו על רב נחמן, ששנה, הנוטל ידיו לפירות אינו אלא מגסי הרוח. אמר רבה בר בר חנה, כשהיינו לפני רבי אמי ורבי אסי, הביאו לפנינו כלכלה של פירות, ואכלו ולא נטו ידיהם, ולא חשו לצרפני עמהם לזימון, שסברו אין מזמנין על הפירות לומר 'נברך', וברכו כל אחד ואחד לעצמו. ולמדנו מכאן שלש דברים: 1. אין נטילת ידים לפירות, 2. אין מזמנין על הפירות, 3. מכך שברכו כל אחד לבדו ולא יצא האחד בברכת

חבירו, שנים שאכלו מצוה ליחלק. וכן מצינו בברייתא, 'שנים שאכלו, מצוה ליחלק. במה דברים אמורים? שהיו שניהם סופרים, אבל אחד סופר ואחד בור – סופר מברך ובור יוצא.

עד היכן נוטלים ידיים תנו רבנן, נטילת ידיים: 1. לחולין עד הפרק השני שבאמצע אצבעות⁶⁵². 2. לתרומה⁶⁵³ –

עד הפרק השלישי, והוא בגב היד. 3. קידוש ידיים ורגלים במקדש מן הכיור עד הפרק העליון מקום חבור היד והזרוע. וכל דבר שחוצץ בטבילה בגוף, חוצץ בנטילת ידיים לחולין ובקידוש ידיים ורגלים במקדש. אמר רב, 'עד כאן מראה היה בידו לחולין, עד כאן לתרומה. ושמאל אמר, עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא בפרק השלישי והוא שבגב היד. ורב ששת אמר, עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא.

אמר בר הדיא, הייתי לפני רבי אמי, ואמר: 'עד כאן בין לחולין בין לתרומה' לחומרא. ולא תימא רבי אמי משום דכהן הוא ורגיל בתרומה, לפיכך החמיר על עצמו להרגיל אף בחולין: כן כדי שיהא רגיל בה, שכן רבי מיישא בן בנו של רבי יהושע בן לוי – הוא ליואי, ואמר 'עד כאן בין לחולין בין לתרומה' - לחומרא.

אמר רב, נוטל אדם את שתי ידיו שחרית לאכילה, ומתנה עליהן כל היום כולו ובלבד שיזהר מלטנפם ומלטמאם.

אמר רבי אבינא לבני פקתא דערבות, ואין מים מצויין להם. כגון אתם, שאין לכם מים טלו רק בבוקר והתנו עלייהו לכול היום. ויש אומרים: רק בשעת הדחק, אבל לא בשעת הדחק. ופליגא דרב שמתיר אפילו בלא דחק, ויש אומרים אפילו שלא בשעת הדחק, והיינו דרב.

652 דכיון דמשום סרך תרומה בעלמא הוא, דיו אם נטל במה שנוגע במאכל, דהיינו: ראשי אצבעות. רש"י.

653 עמוד ב'.

